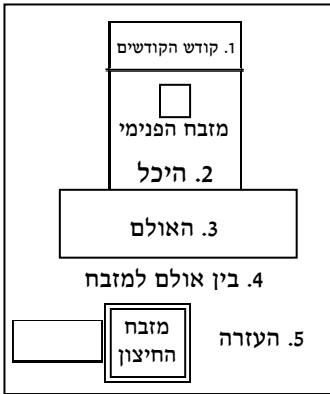

פרישה מההיכל בהקטרת הקטורת [מג ע"ב ו"הכתיב כל"–מד ע"ב "שתי קדושות"]

המשנה אומרת שלאחר שחיטת הפר הכוהן הגדול מקבל את דמו במזרק, ופונה להכין את הקטורת כדי שיוכל לזרוק את הדם של הפר והשעיר בקה"ק (רק לאחר הקטורת יכנס לקה"ק כאמור "כי גענן אַרְאָה על הכִּפֶּרֶת" (ויקרא טז, ב)). בינתיים, שהדם לא יקרש במזרק, נותנו לכהן העומד "על הרובד הרביעי שבהיכל" שימרס (יערבב) את הדם. מתוך כך הגמרא עוסקת בחובה שההיכל או החלק שבין המזבח לאולם יהיו פנויים בשעת עבודות:

בהיכל	בקודש הקודשים	
הקטרת קטורת	- ביום כיפור	- בכל יום (בבוקר ובין הערביים) על מזבח הפנימי
הזאת דמים	- ביום כיפור, דם הפר והשעיר כנגד הארון	- חטאות פנימיות לפני הפרוכת. - ביום כיפור, דם השעיר והפר לפני הפרוכת.

? כיצד ייתכן לומר שהכוהן הממרס עומד בתוך ההיכל? והרי כתוב "וְכָל אִדָּם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד צֵאתוֹ" (ויקרא טז, ז), והכוונה בכניסת הכה"ג להקטיר קטורת לא יהיה אדם בכל ההיכל (כמובא בברייתא)?

? **רב יהודה:** תשנה במשנה "הרובד הרביעי של היכל", שעומד בשורה הרביעית של המרצפות שלפני ההיכל (והאולם). בתוך העזרה (בין אולם למזבח).

? "אין לי אלא בשעת הקטרה... 'לְכַפֵּר' - נלמד מהמילה הכפרה לקטורת, והקטורת מכפרת?! מצינו שזריקת דמים מכפרת.

✓ קטורת מכפרת. שנה **רבי חנניא:** למדנו לקטורת שמכפרת שנאמר (על אהרון בשעת המגיפה לאחר שהתלוננו בני"ע על משה ואהרון) "וַיִּתֵּן אֶת הַקְּטֹרֶת וַיְכַפֵּר עַל הָעַם" (במדבר יז, יב). ונשנה בבית מדרשו של **רבי ישמעאל:** על מה קטורת מכפרת? על לשון הרע (שמעשה קורח שעניינו לשון הרע, סופו שאהרון הציל את העם ממגיפה ע"י הקטורת). יבא דבר שבחשאי (הקטורת שנעשית בהיכל כאשר אין אדם מלבד המקטיר) ויכפר על מעשה חשאי (לשון הרע, שבד"כ נאמרת בחשאי).

משנתנו

שחטו (הכוהן הגדול את הפר) וקבל במזרק את דמו, ונותנו למי שהוא ממרס בו (מערבב אותו) על הרובד הרביעי (השורה הרביעית של הרצפות שיש) **שבהיכל** כדי שלא יקרש (עד שמכין את הקטורת כדי שיוכל להיכנס לקה"ק).

ברייתא

נהברייתא דורשת את כל הפסוק "וְכָל אִדָּם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ עַד צֵאתוֹ, וַיְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד כָּל קֵהַל יִשְׂרָאֵל" (ויקרא טז, ז).

יכול אפילו בעזרה (אסור לעמוד בכל העזרה כשהכהן מקטיר קטרת בקה"ק)? תלמוד לומר: "בְּאֵהָל מוֹעֵד" (בתוך האוהל במשכן). אין לי אלא באהל מועד שבמדבר (שכתוב "אוהל"), שילה ובית עולמים מנין (שהיו מבנה של אבנים)? תלמוד לומר: "בְּקֹדֶשׁ".

אין לי אלא בשעת הקטרה (בעת הקטרת קטורת), בשעת מתן דמים (שגם כשמה את הדם של פר ושעיר בקה"ק) מנין? תלמוד לומר: "בְּבֹאוֹ לְכַפֵּר".

אין לי אלא בכניסתו (לקה"ק להקטיר ולהזות), ביציאתו מנין? תלמוד לומר: "עַד צֵאתוֹ".

"וַיְכַפֵּר בְּעֵדוֹ, וּבְעֵד בֵּיתוֹ, וּבְעֵד כָּל קֵהַל יִשְׂרָאֵל" כפרתו קודמת לכפרת ביתו (מתוודה בפר הראשון חטאיו ועל חטאי ביתו), כפרת ביתו קודמת לכפרת אחיו הכהנים (מתוודה בפר השני אף על חטאי הכהנים), וכפרת אחיו הכהנים קודמת לכפרת כל קהל ישראל (מתוודה על השעיר לה' על כל חטאי בני"ע).

לאחר שהגמרא עסקה באיסור להיות במקום שבו הכהן המקטיר, הגמרא עוסקת בחובה נוספת מהמשנה במסכת כלים, שמוגבלת על ידי רבי אליעזר, שאסור להיות גם במקום שלפני המקום שבו עומד הכהן המקטיר (מפני שאסור שאיש יהיה עימו, גזרו חכמים להרחיק את העומדים שמא יטעו ויכנסו). על ההרחקה שיש לעשות כאשר הכהן הגדול מקטיר בקה"ק הביא רב אדא בר אהבה ברייתא שתוכנה לא ברור, ועל סמך פירושו מקשה על העמדת רבי אליעזר, הגמרא תסביר את הברייתא פעמיים, עד שתתיישב עם דבריו.

כלים פ"א מ"ט

פורשין מבין האולם ומזבח בשעת הקטרה (של הקטורת).

? **רבי אלעזר:** אין כוונת המשנה "הקטרה" גם של יום חול וגם של יום כיפור. אלא יש לפרש כשמקטירים את הקטרת שבכל יום במזבח הפנימי: **אסור** להיות עימו בהיכל ויש לפרוש עד המזבח החיצון. אבל ביום כיפור בעת הקטרת הכהן הגדול בקה"ק: **אסור** להיות עימו בקה"ק, ויש לפרוש (רק) מהיכל (ואין צורך לפרוש גם מבין האולם למזבח שהוא רחוק).

רבי יוסי אומר: כשם שפורשין מבין האולם ולמזבח בשעת הקטרה (1), כך פורשין בשעת מתן פר כהן משיח (טעה בהוראה וחטא על פי), ופר העלם דבר של ציבור (טעו הציבור ע"פ הוראת ב"ד), ושעירי עבודה זרה (טעו הציבור ע"פ הוראת ב"ד בהיתר ע"ז. שלושן חטאות פנימיות, שדמן נזק בהיכל לפני הפרוכת, על מזבח הפנימי). ועל שאר הכהונים "לפרוש" אף בשעת הזאה בחטאות אלו).
 הא מה מעלה יש בין ההיכל לבין האולם ולמזבח (אם בשניהם יש לפרוש)? אלא שבהיכל פורשין בין בשעת הקטרה (2) ובין שלא בשעת הקטרה (3), ומבין האולם ולמזבח אין פורשין אלא בשעת הקטרה (4).

נושא הלימוד ברישא	הסיפא עוסקת	פירוש הסיפא של הברייתא	קושיה	תירוץ על הקושיה
1. הקטרת ביוה"כ (בקה"ק), שפורש מן ההיכל	הקטרה והזאה בקה"ק ביוה"כ	2. ביוה"כ בהקטרת הקטרת בקה"ק. 3. ביוה"כ בהזאת הדמים בקה"ק (ודאי שאין הכוונה "שלא בשעת הקטרה" לאי עשיית שום מלאכה - כי מדוע שיפרוש?). 4. ביוה"כ בהקטרת הקטרת בקה"ק.	רבי אדא בר אבהו: קושיה על רבי אליעזר, ע"פ הסיפא של הברייתא (3) בשעת הקטרה בקה"ק יש לפרוש אף מבין האולם למזבח?	הכוונה ב"הקטרה" בברייתא, לא בהקטרת הקטרת ביום כיפור בקה"ק, אלא בהקטרה ביום חול בהיכל.
1. הקטרת ביום חול (בהיכל), שפורש בין האולם למזבח	הקטרה והזאה בהיכל	2. ביום חול בהקטרת הקטרת בהיכל. 3. בהזאת חטאת פנימית בהיכל. 4. ביום חול בהקטרת הקטרת בהיכל (משמע שיש לפרוש בין האולם למזבח רק ביום חול, ולא ביוה"כ. כרבי אליעזר).	לפי הברייתא יש מעלה אחת: שבהקטרת קטורת בהיכל ביום חול פורש גם בין האולם למזבח (לעומת הזאת דמים בחטאת פנימית בהיכל שפורש רק מההיכל), אבל ישנה מעלה נוספת בקטרת בהיכל כלפי קטרת ביוה"כ בקה"ק - שאף שם פורש רק מן ההיכל!	הכוונה ב"לא בשעת הקטרה", לא להזאת חטאת פנימית, אלא להקטרת קטורת ביוה"כ.
1. הקטרת ביום חול (בהיכל), שפורש בין האולם למזבח	הקטרה בקה"ק ובהיכל	2. ביום חול בהקטרת הקטרת בהיכל. 3. ביוה"כ בהקטרת הקטרת בקה"ק (לפי פירוש זה "שלא בשעת הקטרה", הכוונה למלאכה שאיננה קטורת בהיכל, ולא מלאכה שאיננה כלל הקטרה כדלעיל). 4. ביום חול בהקטרת הקטרת בהיכל (כרבי אליעזר).	לפי הברייתא יש מעלה אחת: שבהקטרת קטורת בהיכל ביום חול פורש גם בין האולם למזבח (לעומת קטורת בקה"ק שפורש רק מההיכל), אבל ישנה מעלה נוספת בהזאה בחטאת פנימית בהיכל שפורש גם בין האולם למזבח (לעומת הזאת דמים ביוה"כ שפורש רק מההיכל. דין הזאת דמים בחוץ ובפנים זהה לדין הקטרה בחוץ ובפנים)	רבא: כל דין פרישה מההיכל אחד הוא (פרישת היכל בקטורת קה"ק, והזאת דמים בקה"ק. כפרישת בין מזבח לאולם בהקטרת קטורת בכל יום בהיכל, והזאת דמי חטאת פנימית בהיכל) ולמדנו את החילוק רק בקטורת, וה"ה להזאת דמים.

מהיכן אנו יודעים שיש לפרוש בעת הזאת דמים בתוך ההיכל בחטאות הפנימיות, אל ביו המזבח להיכל?

רבי פדת: גז"ש "כפרה" מיום כיפור "וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד, בְּבֹאוֹ לִכְפֹּר בַּקֹּדֶשׁ" (ויקרא טז, ז), בפר העלם של ציבור "וְכָפַר יָלְהֶם הַפֶּה" (ויקרא טז, ד), בשעיר ע"ז "וְכָפַר הַפֶּה עַל כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר טו, כה).

שיטה	דיוק מהברייתא	דחייה
רב אדא בר אבהו	שמע מינה שהמעלות שנמצאות בין האולם למזבח הינם מקודשים יותר שאם לא הייתה קדושתם שווה, ומטרת חכמים למנוע טעויות (שלא יכנסו להיכל בעת העבודה), מדוע גזרו להרחיקם רק מהאולם עד המזבח, ולא מכל העזרה? אלא טעם החילוק נעוץ בקדושתם השונה (כמסקנתו), וחכמים גוזרים לפרוש רק בין האולם למזבח, ואינם יכולים לגזור גזירה לגזירה אף בשאר העזרה (אם הייתה קדושה שווה לבין האולם למזבח והעזרה - בגזירת חכמים אחת היו גוזרים על כל העזרה כולה. ש"מ שהם שונים).	אין טעם לחלק בין "העזרה" לבין "בין האולם והמזבח" בקדושה. וחכמים קבעו דווקא שיפרשו בין האולם והמזבח, משום שאין ניכר לכוהן לפני שנכנס בטעות לתוך ההיכל, אבל העומד בעזרה רואה את המזבח החיצון וניכר לו שאסור לו להיכנס כעת אל ההיכל.
רבה	שמע מינה שקדושת אולם והיכל קדושתן שווה, וכשם שחובה מהתורה לפרוש מן ההיכל בעת העבודות בהיכל כך יש לפרוש מן האולם (האיסור "וְכָל אָדָם לֹא יִהְיֶה בְּאֵהָל מוֹעֵד" תקף הן על ההיכל והן על האולם). שאם לא הייתה קדושתם שווה, ועצם האיסור הינו רק על ההיכל, אזי חכמים גוזרים להרחיק את הכוהן מההיכל אל האולם, כיצד יכולים חכמים לגזור גזירה נוספת להרחיק את הכהנים אף מבין האולם למזבח? אלא האולם וההיכל קדושתן שווה (כמסקנתו) והאיסור חל על האולם וההיכל, וחכמים גזרו להרחיק את הכוהן אף מבין האולם למזבח.	ייתכן לומר אחרת, האולם בקדושה אחת יחד עם "בין האולם והמזבח", וכשגזרו חכמים על האולם ממילא גזרו גם על "בין האולם והמזבח" (שניהם באותה גזירה). אך האולם וההיכל אינם קדושה אחת (ובהיכל אסור להיות מדאו', ובאולם (וממילא אף "בין האולם והמזבח") פורש מדרבנן).